

בעזהשי"ת

מִיָּמֵי עֲמוּקִים עֵצָה בְּלֵב-אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלָה
סְטְרִיקוֹב

קובץ דברי תורה

עצה ותבונה

דברי תורה

מב"ק מרז אדמו"ר זצלה"ה

'עומק לב'

שיעורים ושיחות קודש
מב"ק מרז אדמו"ר שליט"א

'מים עמוקים'
'דולה התבונה'

שב"ק
ראש השנה
תשפ"ד

מכון זכור
לאברהם
סטריקוב

נדבת
הר"ר פנתס וינטרוב הי"ו
בני ברק

לרגל שמחת הולדת הבן בשעתו"מ

ברכת מזל טוב לסבים
הרה"ח יעקב גדליה וינטרוב שליט"א
ובנו הר"ר מנחם מנדל וינטרוב שליט"א
להולדת הננין - הנכד

יה"ר שירו רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח

שמחת השלום זכר והברית מילה
אי"ה בשב"ק ראש השנה
בביהמ"ד של כ"ק אדמו"ר שליט"א

נדבת
הר"ר יעקב קלמן רייבר הי"ו
ירושלים

לע"נ אמו

מרת רחל רוזה רייבר ע"ה
בת הרה"ח ר' קלמן יעקב לדר זצ"ל
אשת הרה"ח ר' דוב בערל רייבר זצ"ל
נלב"ע ליל שב"ק ו' תשרי תשנ"ו

ת.נ.צ.ב.ה

לזכרון עולם

כל בני משפחתה שנספו בשואה
הי"ד

לע"נ

הרה"ח ר' זלמן משה חסידה זצ"ל

בן הרה"ח ר' מנחם זאב זצ"ל

בעל תפילה רבות בשנים בימים נוראים
אצל כ"ק אדמו"ר זצוק"ל

נלב"ע ו' תשרי תש"ס

ת.נ.צ.ב.ה.

לתרומות והנצחות:
052-7620204

רחוב דוד 32 ירושלים

קובץ ע"ג
ערב ראש השנה תשפ"ד

ניתן להאזין לשיעורי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
מדי ליל שישי בשידור חי במערכת 'קול סטריקוב' מס' 072-3371263 שלוחה 4.
כמו כן ניתן להאזין לאחר השיעור בקו שיעורי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ב'קול הלשון'
מס' 073-2951269 שלוחה 1.

לקבלת הגליון באימייל a609200101002@gmail.com

ראש השנה

ראש השנה שחל להיות בשבת

הולך לקיים מצוה שכית שיקפוץ מרוז
שמחה ומדוה).

ועוד יל"ע דבירושלמי כאן משמע
שדבר זה שאין תוקעים צר"ה
הוא דבר תורה, ולא מטעם גזירה,
שהציאו שם הדרשה ש"כתוב אחד (צמדבר
כט, א) אומר 'יום תרועה' וכתוב אחד
(ויקרא כג, כד) אומר 'זכרון תרועה', הא
כילד, בשעה שהוא חל צחול 'יום תרועה'
בשעה שהוא חל בשבת 'זכרון תרועה'
מוכירין אלל לא תוקעין", כדרשה
גמורה. וקשה לומר שנחלקו הצבלי
והירושלמי כל כך, שלדעת הירושלמי לא
שייך כלל מצוות שופר צר"ה שחל להיות
בשבת, ולדעת הצבלי שייך ושייך אלל
משום גזירה נדדית אחינן עלה.

ונראה מוכרח שבאמת חכמים השיגו
בעומק חכמתם שעניין השופר
לא שייך בשבת, אלל שנתנו צוה טעם על

יום טוב של ראש השנה שחל להיות
בשבת במקדש היו תוקעין אבל
לא במדינה (ר"ה פ"ד מ"א). ובגמרא
(כט:): "אמר רבא מדאורייתא מישרא
שרי, ורבנן הוא דגזור ציה כדרבה, דאמר
רבה הכל חייבין בתקיעת שופר ואין הכל
בקיאים בתקיעת שופר, גזירה שמא יטלנו
צידו וילך אלל הבקי ללמוד ויעצירנו ד'
אמות צרה"ר".

והוא לכאורה דבר תימה, שציטלו את
המצוה מחמת חשש למקרה כזה
שאינו שכית. וציותר קשה לצן עזאי דס"ל
(שבת ה:): "מהלך כעומד", שכל ההיכי
תימני של טלטול ד' אמות צרה"ר הוא
רק בקופץ (מוס' שם בשם הירושלמי), וא"כ
בשציל חשש רחוק כזה שילך אלל חכם
וצאופן של קפיצה ציטלו חכמים את
המצוה (אכן ידוע מה שאמר ע"ז
החידושי הרי"מ זי"ע שכאשר אדם

פי נגלה שהוא מחשש 'שמא יעזירנו',
 אולם אין זה עיקר טעם הדבר לפי
 האמת (ראה ספר ליקוטי הרי"מ עמ' ריח; שו"ת
 תורה לשמה סי' תלו).

וזה מצוה עפ"י מה דחיתא בפ"ה"ק
 (מאור ושמש ד"ה א"י תקעו; פרי לדיק אות
 טו) שצראש השנה שחל להיות בשבת שאין
 תוקעים בו בשופר, אזי השבת עצמה היא
 במקום התקיעות וכל העניינים
 הנפעלים ע"י השופר נפעלים בשנה זו
 מכח עילומו של יום השבת בעלמו,
 יעו"ש שציארו זאת באופנים שונים.

ויש לפרש עניין זה, שהנה בזה"ש
 חיתא (הוצא באבודרהם קדר תפלות ראש
 השנה) עשרה טעמים למנוות תקיעת
 שופר, וכאשר נתזונן נמצא שעכ"פ חלק
 מהדברים מתקיימים על ידי עצם יום
 השבת.

שהטעם הראשון שם "מפני שהיום
 היתה תחילת הצריחה, שבו
 צרא הקצ"ה את העולם ומלך עליו, וכן
 עושין המלכים בתחילת מלכותם,
 שתוקעין לפניהם בחלוצרות ובקרנות,
 להודיע ולהשמיע בכל מקום התחלת

מלכותם, וכן אנו ממליכין עלינו את
 הצורח ליום זה".

והנה שבת היא עדות לצריחת העולם,
 באשר היא "זכר למעשה
 צראשית" (תפילה וקידוש של שבת), שעילומו
 של היום מחזק האמונה במלכותו יתברך
 בעולם, וממילא אין לורך בתקיעת שופר
 כדי להמליך את הקצ"ה עלינו.

ועד"ז אמר ב"ק מרן אדמו"ר הרה"ק
 רבי דוב בעריש מביא"ע
 זי"ע בטעם מה שאין הולכים לתשליך
 צראש השנה שחל להיות בשבת (היינו ציום
 הראשון, אלא ציום השני. ראה שו"ת יוסף אומץ סי'
 יז או"ג, ופרי מגדים סו"ס תקפג, ושדי חמד
 מערכת ר"ה סי' צאו"ב, אכן ראה שו"ת שבות יעקב
 ח"ג סי' מצ). כי הטעם שהולכים אלל הנהר
 צר"ה הוא עפ"י מה דקיי"ל (הוריות יב.)
 "אין מושחים את המלכים אלא על
 המעיין כדי שתמשך מלכותם", וצר"ה
 ממליכים את הקצ"ה למלך על כל הארץ
 ולכן הולכים אל הנהר כדין משיחת מלך.

וקיי"ל (שם יא:) שמלך בן מלך אין לריך
 משיחה מאחר שמלכותו מגיעה
 לו מכח ירושה. אולם זהו דווקא כשאין

עוררין על מלכותו, אצל כשיש עוררין
כריך גם צן מלך משיחה.

והנה הקצ"ה אין כריך משיחה, ק"ו
ממלך צן מלך, כי צוודאי מגיעה
לו המלוכה, חולם הוא יתברך צרה את
העולם באופן שיש צו עוררין ומכחישים,
שהם הסטרא אחרת וחיילותיו, וכך הוא
רצון ה' שיהיו כאלו עוררין בעולם,
וממילא כריך בחינת משיחה גם אצל
הקצ"ה כדין צן מלך שיש עליו עוררין,
ולכן בכל שנה הולכים אצל הנהר
למושחו.

אבן בשנת ש"כ כל שולטני רוגזין ומארי
דדינא כולהו ערקין ואתעברו
מינה ולית שולטנו אחרת כולהו עלמין"
(זוה"ק תרומה קלה:), ח"כ בשנת הוא מצב
שאין צן עוררין כלל על מלכות שמים,
ולכן אין צורך לילך אל הנהר למשוח את
הקצ"ה, וכדין מלך צן מלך שאין עוררין
על מלכותו.

ובמו כן לעניין תקיעת שופר שעניינה
כדי להמליך את הקצ"ה, ובשנת
שאין עוררין וממילא מלכותו יתברך
בעולם פשוטה בלא שום ערער, אין צורך
בשופר כדי להמליכו.

ובן הטעם השני דאיתא שם בדברי
הרמ"ג "כי יום ראש השנה הוא
ראשון לעשרת ימי תשובה ותוקעין צו
בשופר להכריז על ראשנו כמי שמזהיר
ואומר כל הרוצה לשוב ישוב ואם לאו אל
יקרא תגר על עצמו".

והנה השנת בעצמו הוא זמן תשובה,
וכדאיתא (סדורו של שנת השורש
הראשון) דשצ"ת נוטריקון ש'צת צ'ו
ת'שוב, ויש צו הכח להתעורר לתשובה
גם צלי הכרזת השופר.

והעניין השלישי "להזכירנו מעמד הר
סיני שנאמר צו (שמות יט, טו)
'וקול שופר חזק מאד', ונקבל על עצמינו
מה שקבלו אבותינו על עצמם נעשה
ונשמע". דבר זה ישנו ג"כ בשנת מצד
עצמו, שהרי ל"כולי עלמא בשנת ניתנה
תורה לישראל" (שנת פו:).

במצא שלפי שלושה עניינים אלו שינסם
בשופר, אכן בשנת אין צורך
לשופר כדי להגיע לעניינים אלו, כי
ממילא ישנם בשנת. ומוצן מה שתקנו
חכמים שלא לתקוע בשופר צר"ה שחל
להיות בשנת, כי פעולת השופר ישנה
בשנת ממילא מצד עצם היום.

עוד י"ל צדיאור העניין שצצת נפעלים
 כל ענייני השופר ע"י יום השצת
 ענמו, שזהו ע"י דבר זה גופא שיהודי
 רוצה לתקוע כדי לקרוע גזר דינו ולפעול
 גדולות ונצורות, ומ"מ מאמין דצרי
 חכמים שצצת אין לתקוע, ומצטל דעתו
 לדעתם ואינו תוקע, ששכר זה הוא זוכה
 לכל הדברים שהיה פועל ע"י השופר.

ועד"ז מנחנו בגמרא (שצת יב.) "הנכנס
 לבקר את החולה אומר שצת היא
 מלזעוק ורפואה קרוצה לבא, ור' מאיר
 אומר יכולה היא שתרחס", וציאר
 המהרש"א בחידושי אגדות, דהיינו
 משום שלא התירו לזעוק שצת על
 החולה, וכמו שאמרו בגמרא לק' (ע"ב)
 שצקושי התירו אפילו לבקר את החולה
 והטעם שמה יזעוק עליו. ועל זה אמר
 'ורפואה קרוצה לבא', שהרי אם אין
 זועקין שצת על החולה יהיה לו מניעה
 שצת שלא יצא לידי רפואה כמו צחול
 שיכול להתפלל על רפואה, על כן אמר
 'רפואה קרוצה לבא' והכוונה שצת בלא
 תפלה כמו צתפלת חול, ור"מ הוסיף על
 דרך זה, כי גם שלא הותר להתפלל על
 כך שצת 'יכולה היא שתרחס' בלא
 תפלה.

והעניין, כי מדובר צאדם כזה שיש
 לאסור עליו לזעוק ולהתפלל
 על החולה, היינו שצלאו הכי היה
 מתפלל, שמאמין צכח התפילה להחיש
 ישועה, ומרגיש צנפשו לורך ורלון
 להתפלל, ומכל מקום הוא מונע את
 ענמו מלזעוק שצציל כצוד שצת. וצגלל
 שהימנעותו היא מחמת איסורא דרציע
 עליה, נחשצ לו כחילו התפלל ופועל
 רפואה גם צלי התפילה.

ובן שופר, עי"ז שיהודי רוצה לקיים
 מצוות שופר, ומ"מ מונע את ענמו
 מלתקוע מכח אמונתו דצרי חכמים
 שציוו שלא לתקוע, עי"ז גופא נעשה
 התיקון של השופר, והתיקון הוא
 צכפלים לתושיה.

ובזה יש לפרש דצרי הפייטן (ומר 'מנוחה
 ושמחה') "צמנות שצת א"ל יחליץך
 קום קרא אליו יחיש לאמנך נשמת כל חי
 וגם נעריץך אכול צשמחה כי צצר רץך",
 שע"י 'מנות שצת' ענמה, 'א"ל יחליץך'
 מן הדין, והוא צמקום שופר, וזהו על ידי
 'קום קרא אליו', תפילות השצת,
 צ'נשמת כל חי וגם נעריץך', וכן על ידי
 'אכול צשמחה', היינו סעודות השצת.
 שע"י 'יחיש לאמנך'.

ונדרש ג"כ 'אכול בשמחה כי כבר רנך'
 על דברי המזור (או"ח סי' תרכד)
 שכתב שאחר היציאה מבית הכנסת
 במוצאי יום הכיפורים "אוכלין ושומין
 בשמחה דכתיב (קהלת ט, ז) 'לך אכול

בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך
 כי כבר רנה האלקים את מעשיך",
 והכא נמי, על ידי קיום מצוות השבת
 כדבעי צאים ל'אכול בשמחה כי כבר
 רנך'.

דולה התבונה

קבלת עול מלכות שמים בראש השנה

שיעור ליל שישי פרשת נצבים תשפ"ג

ע"י השברון לב וההכנעה זוכים לחיזוק ולתקומה

אנו אווזים כבר בשבוע האחרון של השנה, לקראת ימי הסליחות. כל החודש הוא הכנה לראש השנה, אולם השבוע האחרון, השבוע של סליחות, בו יש בוודאי להשתדל ביותר בהכנה ליום הגדול הקרב ובו, ובכן נעסוק כעת בעניין ראש השנה ובדרכי ההכנה אליו.

בספה"ק תורת אמת (פרשת כי תצוא ד"ה ס'תא) הביא דברי המדרש (תנחומא תצוא ט):
 "אמר רבי אבהו בשם רבי יוסי בר חנינא, בוא וראה כמה מתחטאין וכמה יש להן פתחון פה לעושי מצות. אדם יש לו עסק אצל מלכות, פעמים שהוא נותן כמה ממון עד שמגיעין אותו אצל המלך. כיון שהגיע אצל המלך, ספק עושה שאלתו, ספק לא עושה. אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן, אלא יורד אדם לתוך שדהו, ראה אשכול שביכר, תאנה שביכרה, רמון שביכר, מניחו בסל והולך לירושלים ובא ועומד באמצע העזרה ומבקש רחמים על עצמו ועל ישראל ועל ארץ ישראל, שנאמר (כו, טו) 'השקיפה ממעון קדשך וגו'. ולא עוד, אלא שהיה אומר, איני זו מכאן עד שתעשה צרכי היום הזה, שכתוב אחריו (סס, טז) 'היום הזה ה' אלקיך מצוך לעשות'".

וכותב התורת אמת: "ולהבין סמיכת הענין הזה אצל מצות בכורים דייקא, שהוא כמעט מצוה האחרונה שבתורה, להגדיל דייקא בזה מעשי המצות, י"ל כי ענין בכורים הוא התחדשות, שבאמת כל איש משכיל על דרכיו כאשר יביט על חשבון

מעשיו וענינו שמעבר, לכו ימם בקרבנו, כי ימצא עצמו מלא חסרונו, אך העיקר לבל ייאש עצמו ח"ו, רק להתחזק בבטחון להתחיל מחדש למהר עצמו. וזהו ענין בכורים, התחלה מחדש.

וזהו פירוש המדרש 'כמה מתחטאין' וכו', כי לשון חיטוי סוכל ב' פירושים, לשון חסרון ולשון טהרה, כי באמת כן הוא, כי בהתבונן על העבר הוא מלא חסרונות, ובבטחון מחדש יכנום לטהרה. וזהו סיום המדרש 'איני זו מכאן' כו', כי זהו הבטחון והחיזוק להבא שמוכטח שלא יזוז מכאן בלא ישועה, וכוודאי השם יתברך ברוב רחמיו לא ירפנו ולא יעזבנו, וזהו עניין מצות בכורים כנ"ל.

והעולה כי דווקא כאשר האדם מכיר בעומק מצבו השפל, ורואה את נגעי עצמו, אזי הוא זוכה להיטהר ולהתחדש לגמרי.

ועד"ז כותב התורת אמת בפרשתנו במאמר הראשון, ועומד על זה שבכל השנים קוראים פרשה זו בשבת שקודם ראש השנה – ובספ"ק הרבו לבאר באופנים שונים איך הפסוק הראשון בפרשתנו (כט, ט) "אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם" מתקשר לעניין ראש השנה, וכידוע ש'היום' מרמז על ר"ה (ראש זיה"ק פנחס רכו:). – ומבאר שם בהקדם היסוד הנודע מספ"ק (וכמדומה שהראשון שמדבר מזה הוא הבאר מים חיים) שהשבת הקודם לכל קדושה הוא המקור של אותה הקדושה, ועפ"י מאמר הזוה"ק (יטו פמ.) "כל ברכאן דלעילא ותתא, ביומא שביעאה תליין". וכמו כן בשבת שלפני ראש השנה נמצא קדושת ראש השנה והיא המקור לקדושה זו.

ומבאר התורת אמת לעניינינו, וז"ל: "וקדושת יום הנורא הבא לקראתינו שאנו מכירים היטב שעמידתינו דלים ורקים, וכל אחד ואחד מכיר את מעמדו, ומוסר כלימתו נגדו, לזה אנו קורין הסדרה הזאת בשבת שלפניו, להמשיך לנו התוקף והבטחון ליום הנורא הזה, במאמרו יתברך 'אתם נצבים היום', שלכולנו יש מצב ותקומה, שאדרבה מעצם השברון לב הזה נמשך הישועה, כמו שנרמז במלת 'היום', 'כמו שהיום מאפיל ומאיר', כפירוש רש"י ז"ל, כי 'לית נהורא אלא האי דנפיק מגו חשוכא' (זיה"ק מכו קפד), ומעצם גודל השברון לבנו יש לנו בטיחות ולא ידח שום אחד, כמו שנאמר (פסוקים י"א) 'טפכם נשיכם וגו' עד שואב מימך' וגו', למען הקים אותך היום לו לעם".

'אתם נצבים היום', מ'קען זיך שטעלן דווקא כאשר מגיעים למצב של שפלות והכנעה. כך מתחיל הפליחות, עם הפסוק (דניאל ט, ז) "לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים", "כדלים ורשים דפקנו דלתיך", כיוון שזהו ההכנה לראש השנה, להגיע אליו 'כדלים וכרשים', ואז זוכים לתקומה.

והדברים מבוארים בדברי חז"ל שאמרו (ר"ה טו): "כל שנה שרשה בתחלתה מתעשרת בסופה שנאמר (דברים יא, יג) 'מראשית השנה', 'מרשית' כתיב, 'ועד אחרית', סופה שיש לה אחרית", ופירש רש"י שם: "'שרשה בתחלתה', שישראל עושין עצמן רשין בראש השנה לדבר תחנונים ותפלה כענין שנאמר (משלי יט, כג) 'תחנונים ידבר רש'". כך העמידו חז"ל את העבודה של ראש השנה, 'שישראל עושין עצמן רשין', ואז זוכים ל'מתעשרת בסופה', וכמו שפירשו התוס' שם "שמתוך שישראלים רשים, לבם נשבר ומרחמים עליהם מן השמים", וכדברי התורת אמת, שדווקא מכה השברון לב יש תקומה וחיזוק.

ההכנה הראויה ביותר לר"ה - להגיע עם שברון לב והכנעה

וחשבתי לפי זה, שהנה רואים בספרים על המצב שהיה רווח בדורות הקודמים, שיהודים הקדישו את ימי חודש אלול, ואף לפני כן, להכנה לראש השנה, ועזבו את כל עיסוקיהם ועסקו בימים אלו רק בהכנה דרבה, וכמו שהביא המאור ושמש (פרשת כי תשא ד"ה כי) "ראינו בדורות שלפנינו טרם נתפשט בעולם נוגה אור דרך הבעל שם מוזב וצוק" אשר בעת הזאת מראש חודש אלול ואילך כל איש אשר נגע יראת ה' בלבבו והיה ירא וחרד מאימת הימים הנוראים הממששים ובאים, היו נסגרים חדר בחדר להתבודד בלי חברת האדם בבתי כנסיות או בביתם, ומהם אשר התענו תעניתים ועשו סיגופים ופרישות מבני אדם".

ואמנם הוא ממשיך שם וכותב ש"לא זו הדרך העיקרי בעבודת השם יתברך, רק העיקר והיתד שהכל תלוי בו ותוכן דרכי התשובה הנכונה, המצא תמצא על ידי אהבת חבירים ודיבוק חבירים והתקרבות לצדיקי הדור, ועל ידי זה יבא לתכלית ההכנעה, כי יראה עבודת חביריו וגודל תבערת יקוד לבכם והתלהבותם לעבודת הבורא ברוך הוא, ועל ידי זה ילמד לעשות גם הוא כמותם ויכיר עוותתו וישיב בתשובה שלימה".

אולם עכ"פ, אלו וגם אלו עזבו את עיסוקיהם הרגילים שעסקו בהם בכל ימות השנה, והיו שאף עזבו את ביתם ומשפחתם, והקדישו את הזמן הזה קודש להכנה לקראת ראש השנה.

והנה בעניין זה השתנו סדרי עולם, שבדורנו חיים אנשים את חייהם כרגיל בחודש זה, ועוסקים בעיסוקים הרגילים של כל השנה, זה בישיבה, זה בכולל וזה בעבודתו, עד כדי כך שאין כלל זמן בסדר היום לעסוק בהכנה לימים הבאים וממשמשים, ואף בימים שלפני ראש השנה עוסקים בהכנות הגשמיות ליו"ט, באופן שמגיעים לראש השנה ממש בלי הכנה רוחנית ראויה. ורק יחידי סגולה הם באים לראש השנה כאשר בידם ימים מלאים בהכנה דרבה, כיאות ליום הגדול.

והנה אנו מאמינים שהקב"ה עשה מציאות זו לתכלית מסוימת, ונראה שביאור הדבר הוא על פי האמור, שעיקר הנרצה בהכנת הנפש לראש השנה היא הרגשת ההכנעה באופן של 'רשה בתחילתה'. והנה הצדיקים הראשונים ובני דורם כמה שהשקיעו יותר בעבודה לקראת ראש השנה, נעשו יותר מוכנעים ויותר נשבר לבם בקרבם. אכן לעומת זאת נפשות הדור הזה הן חלושות, וכאשר עוסקים זמן רב בעניין אחד, מתקשים הרגשות, עד שכאשר מגיעים כבר לראש השנה אין מרגישים כלום. ולנו, ההרגש של שברון הלב וההכנה באה דייקא עי"ז שכאשר מגיע ר"ה חושבים לעצמינו איך אנו נכנסים ליום הגדול, ובאלו פנים נבוא לקבל את מלכותו יתברך, הרי אנו דלים וריקים מכל וכל.

זאת היא ההרגשה הנכונה והנדרשת ליום ראש השנה, וההכנה הכי טובה, וכמאמר רבינו מביא"ע זי"ע המובא בישמח ישראל^א (לשזועות, יז), על דרך דברי המשנה (צ"ה ט, ג) "אפר כירה מוכן הוא", "שעיקר הכנה הוא שידע שהוא עפר ואפר". זהו יסוד המתאים בכל מילי דקדושה, אולם ביותר בעניין ראש השנה, שזהו ממש עיקרו של יום, לבא 'כדלים וכרשים'. ודווקא מתוך הרגשה זו זוכים לחיזוק ולתקומה, וכדברי התורת אמת.

עם כל שברון הלב כאשר מגיע ר"ה צריך להתייזב לעבודת קבלת עול מלכות שמים

ואיתא מצדיקים משל להמחיש איך צריכה להיות עבודת ראש השנה, זה נוגע להרבה זמנים אבל ביותר בעניין ר"ה, שמנהג המלוכה היה שכאשר הצאר נוסע בדרכו, אזי בכל תחנה היה עומד חייל כדי לקבל את פני הצאר, עם דגל המלוכה ושאר גינוני מלכות. פעם אחת עמד באיזה תחנה חייל אחד שזה היה תפקידו לקבל את הצאר, וחיכה להגעת הפמליא, אולם הם התמהמהו מלהגיע. והיה זה יום חם מאוד, והחייל כבר הרגיש באפיסת הכוחות מעומדו שעות רבות כ"כ לחום היום. והחליט שייכנס מהר לנהר הסמוך, ויטבול שם, ועי"ז ישובו לו כוחותיו, כאשר לפי חשבוננו יספיק להיכנס ולצאת לפני שהצאר יגיע.

אולם למעשה בהיותו בנהר כבר שמע את האות המבשר על הגעת הצאר, והיה במבוכה גדולה, מצד אחד לצאת ולקבל את הצאר באופן כזה כאשר הוא עדיין איננו לבוש כדבעי הרי זה ביזיון גדול, ולאידך גם שלא לעמוד ולקבל את הצאר יהיה זלזול בכבוד המלכות. בסוף החליט שיצא כך, ויהיה מה שיהיה, הוא חייב לעשות את תפקידו נאמנה.

כאשר ראהו הצאר התמלא עליו בכעס על עמדו באופן כזה, וקראו אליו לשמוע מה בפיו, וסיפר לו כל הדברים. ובשמעו זאת מצא הדבר חן בעיני המלך, והחשיבו מאוד, על שעזב את כל החשבונות, ולא השגיח על בזיונו שלו, אלא מסר את עצמו כדי למלאות את תפקידו נאמנה.

והנמשל הוא כי הנה מגיעים הימים האחרונים שלפני ראש השנה, והיהודי מרגיש בעצמו שהוא ריקן לגמרי, 'כדלים וכרשים דפקנו דלתיך', והוא נמצא במבוכה איך הוא יכול לקבל כך את פני המלך. אולם כאשר מגיע יום ר"ה, אז כבר אין חכמות, אי אפשר לומר איני מוכן, אלא איך שנראים ובאיזה מצב שנמצאים בו צריכים לצאת ולקבל את המלך, ולמסור את עצמו לכבוד המלך.

והן הן דברי התורת אמת, 'שעמידתינו דלים ורקים, וכל אחד ואחד מכיר את מעמדו, ומוסר כלימתו נגדו', אולם צריך להתחזק ולהיעמד בבחינת 'אתם נצבים היום',

כבר אי אפשר להישאר עם חשבונות איפה אוחזים, זה כבר 'היום', צריך להיאזר 'בתוקף וביטחון', איך שאני נראה הריני נעמד לפני המלך. ועי"ז אפשר לזכות לקדושת היום.

ובאמת שורש הדברים כבר מבואר בראשונים, שנפסק בטור ושו"ע (או"ח מקפ"א, ד) ש"מכבסין ומסתפרין בערב ראש השנה", ואיתא בטור הטעם לזה שהוא די להראות שבטוחים שהקב"ה יעשה להם נס, אכן מגיעים באימה ויראה גדולה, הרי זהו יום נורא ואיום, וכדברי הגמרא (ר"ה ל"ג): "אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בראש השנה וכיום הכפורים, אמר להם אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו וישראל אומרים שירה". זהו אכן מצב נורא, אי אפשר לומר בו שירה, 'ימים נוראים', ומכל מקום צריך להראות ביטחון ותוקף. אכן יש פחד נורא, אבל מתחזקים לערוך את העבודה של ראש השנה בכל מצב ואופן שנמצאים בו.

קבלת עול מלכות שמים בראש השנה - מתנה מאת ה'

יש עוד עניין בדומה זה הנוגע לעבודת ר"ה המבואר בתורת אמת, בפרשת כי תבוא ובפרשתנו. בפרשת כי תבוא (ד"ה ג'לל שנה) מדבר אודות מצוות בכורים, שעניינה שאדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה, ואומר הרי זו ביכורים, ומורה עי"ז שאין לו כלום ואין מגיע לו מאומה אלא הכל הוא מתנה מאת הקב"ה. ועי"ז בא וקורא את כל הקריאה הנאמרת על הבכורים, המלאה בשבח והודיה להקב"ה, וכמו שנאמר (דברים כו, ה) "וענית ואמרת" - "שאינך כפוי טובה" (רש"י ע"ט), וכפי שמסתיימת הפרשה (ע"ט, יב) "ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלקיך", שזאת היא התכלית לדעת שכל הטוב שיש לו הוא ממה ש'נתן לך ה' אלקיך'.

ובהמשך הפרשה (ע"ט, ע"ז) נאמר "היום הזה ה' אלקיך מצוך לעשות את החקים האלה ואת המשפטים ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך", שהנה בדבר זה שהאדם מכיר שכל מה שיש לו הוא מאת ה', ומכיר טובה ומכניע את עצמו, הנה בזה הוא מתעורר בתשוקה ותקווה לקבל עליו עול מלכות שמים, ועל זה אומר לו

הקב"ה 'היום ה' אלקיך מצוך', היינו שהקב"ה מקרב אותו מחדש ממש כמו בעת מתן תורה.

וזהו שייכות פרשה זו לראש השנה הסמוכה לקריאתה, כי הנה עניין ראש השנה הוא לקבל מחדש עול מלכות שמים, וכדברי חז"ל (ר"ה טו.). "אמרו לפני בראש השנה מלכיות כדי שתמליכוני עליכם", וכהכנה לכך קוראים את פרשת הבכורים שבה מבואר עניין זה שכאשר אדם מתעורר לקבל עליו עול מלכות שמים מחדש, אזי נותנים לו מן השמים את הכוחות שיוכל באמת לקבל עול מלכות שמים.

ועד"ז כותב בפרשתנו (ד"ה אתם נצבים הט"ו) וז"ל: "הענין מה שקורין הסדרה הזאת תמיד קודם ראש השנה, כי קדושת היום הקודש הבא עלינו, הוא קבלת עול מלכות שמים מצדנו, כמו שאמרו ז"ל 'אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם', ואנחנו נדע כי אין לנו מצדנו מכח עצמנו שום עצה לזה. רק במה שאנו מוסרים את נפשותינו אליו יתברך שהוא יתברך יכניס אותנו תחת קדושת מלכותו יתברך".

והמשל לזה הוא "כמו הקטנים שנולדו שאין בהם מצד עצמם שום דעת וכח להכניס עצמם לקדושת ישראל, רק במה שאבותם מכניסים אותם לברית, וכל ילדי ישראל שוים בזה בלי שום מעלה ויתרון מאחד על חבירו", וכן אנחנו "עומדים לפניו כולנו בשוה כקטן כגדול, שהוא יתברך יכניס אותנו לקדושת מלכותו".

וזהו "אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל, טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך מחטב עציך עד שאב מימך, לעברך בברית ה' אלקיך ובאלתו אשר ה' אלקיך כרת עמך היום", היינו שכל יהודי, באיזו מדריגה ומצב שהוא נמצא, כאשר הוא מתייצב בראש השנה מתוך תכלית ומטרה לקבל עול מלכות שמים, הוא זוכה שאכן הקב"ה לוקח אותו ומכניסו לקדושת מלכות שמים, כאותו קטן שאביו מכניסו לברית מבלי שיכול לעשות דבר מה.

ודבר זה מרומז גם כן בפסוק (ג. ו) "ומל ה' אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך", היינו שהקב"ה מכניסו לברית, כמו אב המכניס את בנו התינוק לברית, ונותן לו את הכח לקבל עול מלכותו יתברך.

וזהו עניין הרמז על חודש זה "א'ני ל'דודי ו'דודי ל'י" (סיר השירים ו, ג; אצורהס סדר מפילת ר"ה), היינו שכאשר 'אני לדודי, האדם מעמיד את עצמו לפני הקב"ה ורוצה לקבל עול מלכותו, אז 'ודודי ל'י, הקב"ה משפיע עליו ומכניסו תחת כנפי שכינתו. צריכים רק להיות בבחינת "הבא לטהר" (יומא לט:), זיך נעמען להיכנס למצב של קבלת עומ"ש.

וברומה לזה הנה ידוע שבמצוות שופר יש שני עניינים, מחד גיסא הוא כעין דיבור וזעקה מצדנו אל הקב"ה, וכדאיתא לעניין קול השברים (ר"ה לג:): שהם בבחינת "גנוחי גנח וילולי יליל", שאנו גונחים ומייללים אל ה', וכל צורת השופר מורה על מצבנו, כדאיתא (שס כו:): "כמה דכייף איניש דעתיה טפי מעלי", "כמה דפשיט איניש דעתיה טפי מעלי".

אכן לאידך יש בזה ג"כ בחינה שכביכול הקב"ה מדבר אלינו בקול השופר, וכדברי הרמב"ם (משנה ג, ד) "אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב רמז יש בו כלומר עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם ויעזוב כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה". והיינו שבקול השופר הקב"ה קורא אלינו לעוררנו מתרדמתנו.

ובעניין האמור נמצא שהשופר כולל את שני העניינים, גם ה'אני לדודי' - שאנו צועקים אליו בקול השופר, קול פשוט שאינו נכנס במילים, קול שכולו צעקה גדולה על רצוננו להתקרב אליו ולקבל עול מלכותו. ויש בזה גם את ה'דודי ל'י' - שהקב"ה מדבר אלינו, ומכניסנו לעול מלכותו.

אחד מהרמזים במצוות שופר המובאים בשם הר"ם ג' (אצורהס סדר מפילת ר"ה) הוא שהשופר מרמז למעמד הר סיני, שם השמיע הקב"ה קול שופר, בו דיבר אלינו וזעזע אותנו והכניסנו לקול השופר שלו, "ויהי קול השפר הולך וחזק מאד משה ידבר והאלקים יעננו בקול" (שמות יט, יט), וכן בכל כל ראש השנה אנו נכנסים לקול שופר הזה, לבחינה של 'לעברך בברית ה' ובאלתו'.

ע"י הכנה יכול כל אחד להגיע למצב שבר"ה ישתוקק למלכות שמים

והנה באמת בראש השנה מתוקן עניין התפילה בשפה כזו שהיא גבוהה ומרוממה הרבה יותר ממדרגתנו, שהרי באמת דרך האדם פחות המעלה שביום ראש השנה הוא עסוק בעצמו, להיכתב ולהיחתם בספר חיים טובים, ולעומת זאת רוב התפילות שכל יהודי מתפלל בראש השנה הם על מלכות שמים, "מלוך על כל העולם כולו בכבודך", "ובכן תן פחדך", וכו', רוב היום עוסקים בדברים שאינם שייכים לכאורה למצב האמתי של היהודי הרגיל, אלא למדרגתם של צדיקים נשגבים שבאמת ליבם כוסף ומשתוקק להופעת מלכות שמים בעולם.

והוא דבר תימה, איך אנו יכולים להתעלם ממצבנו הנחות, ולהתעסק כל כך בתפילות על מלכות שמים, אף שאין זה לפי מדרגתנו האמתית. אכן בוודאי שזוהי מתנה מן השמים שכל יהודי אפשר שתהיה לו שייכות בראש השנה למצב גבוה כזה. והיינו על דרך האמור, שבראש השנה הקב"ה מכניסנו לברית כאותו תינוק שנכנס לברית אף מבלי דעת.

אולם ברור שהדבר תלוי גם כן במצב של ההכנה בימים הקודמים לר"ה, שכמה שמכינים יש באמת שייכות לזה, ואם מגיעים בלי שום הכנה אזי אכן עוסקים יותר בצרכי עצמו, ואין מרגישים שייכות לתפילה, אבל כמה שעושים יותר הכנה, יכולים להגיע למדרגה כזו שבראש השנה נמצאים רק ברצון ובהשתוקקות כזו, ואז באמת אפשר לזכות להתגלות מלכות שמים.

בוודאי ההכנה של הימים הוא, שכל יהודי יוציא מעצמו איזו שהיא התרוממות והרגשה איך שמלכות שמים משפיעה עליו, ואז אפשר להגיע בראש השנה לבחינה מסוימת של השתוקקות לכך שמלכות שמים תתגלה על כל העולם.

חובת ההשתדלות באמירת הפסוקי דזמרא בכוונה במיוחד בראש השנה

ברצוני לעורר על העניין האמור בספה"ק יושר דברי אמת (אות נו) שמביא מצדיקים קדמונים תלמידי הבעש"ט ותלמידי המגיד זי"ע שדיברו מאוד חזק על כך שיש לעשות מהעיקר עיקר ולא מהטפל עיקר, היינו כי המון העם מתעוררים מאוד

בפיוטים המיוחדים לר"ה, אבל בפסוקי דזמרא שרגילים לאומרם בכל יום והוא שגור על לשוננו, אין מתעוררים כל כך. ובאמת זהו עיקר התפילה, שהרי את הפיוטים אין חייבים לומר מדינא.

והנה ידוע שהפסוקי דזמרא יש בהם כח לבטל דינים, וכדאיתא בפספ"ק אזהב ישראל (מ"י שנה ד"ה וינא) לרמז בכתובים (צלאשית כד, סג"ס) "ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב" וגו', שיצחק שהוא בבחינת מידת הדין ראה את הצרות והגזירות העומדות לבא על בני" בעת הגלות, והוא הסכים על כך כיוון שראה ג"כ שלאחר מכן יקבלו שכר הרבה.

אולם רבקה שהיא השכינה הק', כשראתה ג"כ את הצרות והיסורים שיעברו על ישראל בעת הגלות נכמרו רחמיה מאוד והמו מעיה על בניה, ולא נתקררה דעתה בראותה את הגמול הטוב שיבוא לבני" ע"י הצרות והיסורים, ועל זה נאמר 'ותקח הצעיף ותתכס', "'הצעיף' גימטריא 'רנה', היינו שהועילה הצדקת רבקה אמנו ע"ה בתפלתה שע"י הרנה וזמרה של פסוקי דזמרה בכוונה שלימה ביראה ואהבה ויכלו 'להתכסות' מהדינין וגם לבטלם מעליהם ולהגן בעדם. גם 'זמירות' הוא לשון 'זמיר עריצים' (ישעיה כה, ה), היינו שע"י הזמירות באימה ויראה ואהבה באמת ותמים יוכל לומר ולהכרית כל המסטינים והמקטריגים ולבטל כל הדינים מעליהם וכל היסורין ולהמתיקם בשורשם ובזה יושפע להם כל טוב כן יהי רצון אמנ".

כך צריך לגשת לפסוקי דזמרא של כל יום, אולם ביותר הדברים אמורים כשמדברים מראש השנה, יום הדין, שבו צריך הרבה כח לבטל הדינים והמקטריגים, ובוודאי צריך להשתדל לומר בו פסוקי דזמרא כראוי, זהו אחד מהכוחות הגדולים לבטל את הגזירות הקשות.

זאת ועוד, הרי פסוקי דזמרא כולל בתוכו את כל האופנים של שירות ותשבחות, והם המביאים לקבלת עול מלכות שמים, וכמו שאומרים (צרכת ישמנת) "כי לך נאה ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו שיר ושבחה הלל וזמרה עוז וממשלה נצח גדולה וגבורה תהלה ותפארת, קדושה ומלכות", שתכלית כל השירות והתשבחות הוא שמגיעים להכרה

הנכונה במלכות שמים. וא"כ מאוד צריך להיזהר שלא להפסיד דבר זה של קבלת עול מלכות שמים בעת פסוקי הזמרה.

עניינו המיוחד של היום כזמן של קבלת עול מלכות שמים, צריך להשפיע גם על קריאת שמע, לומר 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד' בכונה שלימה ונכונה. וכן יש לכוון באמירת הפסוק "ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד" שאומרים בפיוט פעמים רבות. כל פעם שחוזרים על פסוק זה מסוגל להכניס ולהחדיר בלב יותר את ההכרה במלכות שמים, וכמו שדיברנו ('מיס עמוקים' ו'תמנן תשפ"ג) בעניין מידת ה'דעת', שעניינו לשנן ולחזור יותר ויותר על מה שנמצא בחכמה ובכינה, וכמה שמשננים יותר הרי זה נכנס ומחודר יותר בלב, וגם כאן, כמה שחוזרים יותר הרי זה פועל שתיכנס בלב באמת ההרגשה של 'ה' מלך ה' מלך'. וכן על דרך זה בפיוט "וכל מאמינים", שהוא מקום מסוגל להכניס בלב את כל היסודות האמונה. זה הכלל, שיש לעבוד על כך שנצא מיום ראש השנה עם לב אחר של מלכות שמים, ועם לב אחר של אמונה.

המאור ושמע (ד"ה ואמרו) אומר שכל המ"ח שעות של ר"ה מיוסדים באופן שמהם יומשך לכל השנה קבלת עול מלכות שמים, שהרי זהו הראש של כל השנה, ו"גופא בתר רישא גריר" (עינין מא.), וממילא כמה שהראש של השנה הוא בבחינה של מלכו"ש כך ממשיכים מלכו"ש על כל השנה.

המ"ח שעות כוללים הרי כל מיני שעות, שעות של תפילות, ושעות של הפסקה, של סעודת יו"ט, של שינה, ואף של הליכה ברחוב. אולם בעניין זה אין הבדל ביניהם, הכל צריך להיות באופן של קבלת עול מלכות שמים, אם אכן הכל נעשה באופן כזה אפשר להטביע חותם על כל השנה שתהיה כולה באופן של קבלת עול מלכו"ש.

השמחה בראש השנה - על שזוכים במתנה מן השמים לקבל עול מלכותו

והנה ראש השנה כולל הרבה דברים, אולם אין לשכוח את העניין האמור בנחמיה (ט), "לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדנינו ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעזכם". היינו שהעבודה של ר"ה כוללת בתוכה

גם השמחה. ולכאורה איך יכול להיות שמחה ביום כזה של "חיל ורעדה יאחזון", איך ישמשו האימה והיראה יחד עם השמחה – וכלשון הרבי ר' בונים זי"ע באגרתו הידועה "השמחה והדאגה מסותרת בפחד".

אכן דיברנו לפני כן שדווקא מתוך השברון לב נכנסים לעול מלכות שמים, מחליטים שמה שהיה היה ומקבלים על עצמינו חיים חדשים והקב"ה נותן לנו את הכוחות שנוכל אכן לקבל עול מלכות שמים. ובכן, באמת ישנו שברון לב, ויש אימה ויראה, אולם אוזרים אומץ ומתייצבים 'לפני ה' אלוקיכם', נכנסים ל'חדוות ה' היא מעוזכם'.

"אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון" (מסלס פט, טו), דיברנו שיש שני בחינות בשופר, 'אשרי העם יודעי תרועה' - אונוערע שופר, 'ה' באור פניך יהלכון' - הקב"ה שולח לנו ג"כ הכח להיכנס לשופר שלו, לקבלת עול מלכות שמים, ובכן כאשר הקב"ה שולח לנו כזה יום בוודאי צריך להיות בשמחה גדולה.

יהי רצון שנזכה שהשבת הבעל"ט, שבת ההכנה לראש השנה, תיעשה באמת באופן של הכנה נכונה, וכן נזכה שהסליחות שאנו מתחילים לומר במוצ"ש יהיו הכנה לכל הדברים האמורים, ולשאר העניינים המבוארים בספה"ק בעניין ראש השנה, שכל יהודי יכול להגיע אליהם, ונזכה לכתובה וחתימה טובה.

